

Στην πρόταση Νόμου για τροποποίηση και συμπλήρωση των διατάξεων της Έκλογικής Νομοθεσίας.

Προς την Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων

I. Οἱ στόχοι τοῦ ἐκλογικοῦ Νόμου γενικά.

Στὸ ἀντιπροσωπευτικὸ κοινοβουλευτικὸ σύστημα λειτουργίας τοῦ πολιτεύματός μας, ὅπως διαμορφώνεται μὲ τὸ Σύνταγμα, ἡ ἐκλογικὴ νομοθεσία ἀποτελεῖ ἐκτελεστικὸ νόμο τοῦ Συντάγματος, ἀπὸ τοὺς πῶς οὐσιώδεις.

Μὲ τίς διατάξεις τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου κινεῖται ἡ διαδικασία γιὰ τὴ λειτουργία θεμελιωδῶν θεσμῶν τοῦ πολιτεύματος, ὅπως εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς Λαϊκῆς κυριαρχίας καὶ ἡ ἀσκηση ἀπὸ τὸ Λαὸ θεσπισμένων ἀπὸ τὸ Σύνταγμα ἐξουσιῶν του, μεταξὺ τῶν ὁποίων προέχουσα σημασία ἔχει ἡ ἀνάδειξη τῶν ἀντιπροσώπων του γιὰ τὴ Βουλὴ, πού στὸ ὄνομά του διαχειρίζεται τίς κοινὲς ὑποθέσεις.

Τὸ Σύνταγμα μὲ σκοπὸ νὰ διασφαλίσῃ τὴν πραγματικὴν σύμφωνα μὲ τὴ θέλησὴ τους, ἀντιπροσώπηση τῶν ἐκλογέων, θεσπίζει ὁρισμένους βασικούς κανόνες, στὰ πλαίσια τῶν ὁποίων ὀφείλει νὰ κινήθῃ ἡ ὅλη διαδικασία ἀνάδειξης τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ.

Ἔτσι στὸ ἄρθρο 52 τὸ Σύνταγμα διακηρύσσει τὴν ὑποχρέωση ὅλων τῶν λειτουργῶν τῆς Πολιτείας νὰ ἐγγυῶνται καὶ νὰ διασφαλίζουν τὴν ἐλεύθερη καὶ ἀνόθευτη ἐκδήλωση τῆς λαϊκῆς θέλησης, σὰν ἐκφρασης τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας. Μὲ τὴ διάταξη τῆς παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 51 τὸ Σύνταγμα ὀρίζει εἰδικότερα, ὅτι ἡ ἐκφραση τῆς λαϊκῆς θέλησης γιὰ τὴν ἀνάδειξη Βουλευτῶν, πρέπει νὰ γίνεται μὲ ἀμεση, καθολικὴ καὶ μυστικὴ ψηφοφορία καὶ μὲ τὴ διάταξη τοῦ ἄρθρου 4 θεσπίζει ἴσα δικαιώματα (καὶ ὑποχρεώσεις) γιὰ ὅλους τοὺς Ἕλληνας. Τέλος τὸ Σύνταγμα, ἀναγνωρίζοντας ἔμμεσα τὴν πολυεδρική δομὴ μιᾶς Ἀστικῆς Δημοκρατικῆς Κοινωνίας σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ στὰ κοινωνικὰ στρώματα, τάξεις καὶ ὁμάδες, στὰ μερικώτερα συμφέροντά τους, στὶς ἰδεολογικὰς τους πεποιθήσεις κ.λ.π. θεσπίζει μὲ τὸ ἄρθρο 29, σὰν δικαίωμα τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν, τὴν ἐλεύθερη ἰδρυση πολιτικῶν κομμάτων καὶ συμμετοχὴ τους σ' αὐτά.

Πέρα ἀπ' τὴ γενικὴ διακήρυξη τοῦ ἄρθρου 51 παρ. 2, ὅτι οἱ Βουλευτὲς ἀντιπροσωπεύουν τὸ Ἔθνος, ἐπιβεβαιώνει ἔτσι τὸ Σύνταγμα ὅτι οἱ βουλευτὲς ἐκφράζουν καὶ τὰ μερικώτερα συλλογικὰ συμφέροντα, ταξικά, ὁμαδικὰ, περιφερειακὰ κ.λ.π., καὶ τίς πολιτικὰς ἐπιλογὲς καὶ ἰδεολογίας τῶν ἐκλογέων, πού συνθέτουν τελικὰ, ἐξισορροπούμενα καὶ προσαρμοζόμενα, τὸ γενικώτερο συμφέρον τοῦ Ἔθνους, καὶ ἀποτελοῦν τὸ ἠθικὸ πολιτικὸ ἔρεισμα τῶν Ἀστικῶν Δημοκρατιῶν.

Μὲ βάση αὐτὸ τὸ δημοκρατικὸ πλαίσιο, πού διαγράφει τὸ Σύνταγμα, ἀλλὰ καὶ τὴν πρακτικὴ πείρα ἀπὸ τὰ βιώματα ἄλλων κρατῶν ἀπὸ τὴν ἐφαρμογὴ ἀντίστοιχων κοινοβουλευτικῶν συστημάτων (ἰδιαιτέρως τῶν χωρῶν τῆς Δύσης), προσδιορίζονται οἱ στόχοι καὶ ὁ ρόλος τῆς ἐκλογικῆς νομοθεσίας μας καὶ τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος.

Ὅφείλει ὁ ἐκλογικὸς νόμος νὰ διασφαλίσῃ τὴν ἐλεύθερη καὶ ἀνόθευτη ἐκφραση τῆς θέλησης τῶν ἐκλογέων καὶ τὴν ἰσοδυναμία τῆς ψήφου στὴν ἀνάδειξη τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ, καὶ νὰ καταμετράει καὶ ἀξιοποιεῖ μὲ ἀπόλυτὴ ἀκρίβεια τὰ ἀποτελέσματα τῆς ψηφοφορίας.

Εἶναι κατὰ συνέπεια ἀντίθετη πρὸς τὸ Σύνταγμα καὶ τίς Δημοκρατικὰς ἀρχὰς ἡ πρόδηλα ὑστερόβουλη προσπάθεια ν' ἀποδοθεῖν στὸν ἐκλογικὸ Νόμο καὶ στὰ ἐκλογικὰ συστήματα στόχοι καὶ ρόλος ξένα πρὸς τίς παραπάνω ἀρχὰς. Ὑποστηρίχθηκε στὸ παρελθόν καὶ ὑποστηρίζεται καὶ τώρα καὶ ἀπὸ τίς ἐκάστοτε Κυβερνήσεις καὶ ἀπὸ μερικὰ κόμματα τῆς Ἀντιπολίτευσης ὅτι ὁ κύριος ρόλος τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος καὶ τοῦ ἐκλογικοῦ Νόμου, εἶναι τάχα νὰ συμβάλουν, ὥστε νὰ ἐκλεγῇ Βουλὴ, ἱκανὴ νὰ δώσει μὲ τὴ σύνθεσή της ἰσχυρὰ, μονοκομματικὴ πλειοψηφία καὶ σχετικὰ ἰσχυρὴ μονοκομματικὴ κυβέρνησις καὶ σχετικὰ ἰσχυρὴ ἀξιοματικὴ

ἀντιπολίτευσις. Ἐφαρσὲ, ἀκόμα καὶ τελευταίαν, νὰ διακηρυσσεται ὅτι τὰ μικρότερα κόμματα, πού δὲν ἔχουν ἐπιίδες νὰ κυβερνήσουν, εἶναι ἀπλῶς «ὁμάδες διαμαρτυρίας ἢ πίεσης» καὶ δὲν εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἐκπροσωποῦνται στὴ Βουλὴ.

Καὶ ἐνῶ μὲ τίς ἐκλογὲς ἐπιβάλλεται, σύμφωνα μὲ τὸ Σύνταγμα καὶ τίς Δημοκρατικὰς ἀρχὰς, νὰ ἐκλέγονται οἱ Βουλευτὲς ἀπόλυτα σύμφωνα μὲ τὴ θέληση τοῦ Λαοῦ, ὑποστηρίζεται ἀντίθετα ὅτι ἡ διασπορὰ τῶν Βουλευτικῶν ἐδρῶν σὲ πολλὰ κόμματα δυσκολεύει τὸ σχηματισμὸ ἰσχυρῶν πλειοψηφῶν καὶ σταθερῶν μονοκομματικῶν κυβερνήσεων. Καὶ μὲ τὴ λογικὴ αὐτὴ καὶ τὰ ἐφαρμοζόμενα ἐκλογικὰ συστήματα, ἑκατοντάδες χιλιάδες λαοῦ δὲν ἀντιπροσωπεύονται στὴ Βουλὴ ἀνάλογα μὲ τὴ θέλησή τους, ἀγνωεῖται ἡ Λαϊκὴ θέλησις, ὅπως ἐκφράζεται μὲ τὴν ψηφοφορία, πλαιογράφουνται τὰ ἀποτελέσματά της. Δημιουργοῦνται ἔτσι, μὲ τὸν ἐκλογικὸ νόμο, πλαστὲς πλειοψηφίαι καὶ στηρίζονται Κυβερνήσεις πού δὲν ἔχουν συνήθως τὴν ἐγκριση τῆς πλειοψηφίας τοῦ Λαοῦ. Ἀγνωεῖται ἀκόμα ἡ πείρα τῶν μεταπολεμικῶν τουλάχιστον κυβερνήσεων, πού φανερώνει ὅτι οἱ μονοκομματικὲς πλειοψηφίαι δὲν ἀνάδειξαν πάντα οὔτε ἰσχυρὲς, οὔτε σταθερὲς κυβερνήσεις.

Τέλος μὲ κριτήρια δημοκρατικὰ εἶναι ἀδιανόητο νὰ ἐπιδιώκεται ὁ σχηματισμὸς μὲ τὸν ἐκλογικὸ νόμο κομματικῶν πλειοψηφῶν καὶ δῆθεν ἰσχυρῶν μονοκομματικῶν κυβερνήσεων, ἀντίθετα πρὸς τὴν ἐκφραση στὶς ἐκλογὲς λαϊκῆς θέλησις, ὅταν αὐτὴ ἐκδηλώνει τὴν ἐμπιστοσύνη της σὲ περισσότερα κόμματα καὶ ὑποδείχνει ἔτσι ἔμμεσα τὸ χρέος σχηματισμοῦ κυβέρνησις ἀπὸ περισσότερα τοῦ ἐνὸς κόμματα.

Γίνεται μὲ τίς ἐκλογικὰς αὐτὲς μεθοδεύσεις, ἀνέφικτη ἡ συνεργασία σὲ κυβερνητικὸ ἐπίπεδο, περισσοτέρων κομμάτων, ἐπιβαλλόμενη πολλὰς φορὲς μπροστὰ σὲ μεγάλα προβλήματα ἐθνικὰ, οικονομικὰ, κοινωνικὰ, ὅπως συμβαίνει σήμερα στὴν Ἑλλάδα. Καὶ παρῆνωρίζεται ἡ πολιτικὴ πρακτικὴ ὅλων σχεδὸν τῶν Δημοκρατιῶν τῆς Εὐρώπης στὸ κεφάλαιο αὐτὸ τῶν συνεργασιῶν.

Μὲ τὴν ἐπιχειρούμενη προσπάθεια νόθευσης τῆς Λαϊκῆς θέλησις μὲ τὸν ἐκλογικὸ νόμο συνδέεται στενὰ ἡ ἀμετάβλητα σταθερὴ ταχτικὴ ἀπὸ τὸ ἔτος 1952 νὰ ἀλλάξει τὸ ἐκλογικὸ σύστημα στὶς παραμονὲς κάθε ἐκλογῆς. Ἡ στέρηση ἔτσι τῆς πολιτικῆς μας ζωῆς ἐνὸς πάγιου ἐκλογικοῦ συστήματος, δυσχεραίνει τὴν κομματικὴ διαμόρφωση καὶ ὀργάνωση τῶν πολιτικῶν δυνάμεων τῆς χώρας καὶ ἐπιηραίνει τελικὰ τὸ Λαὸ, μὲ τοὺς προβαλλόμενους μὲ τὸν ἐκλογικὸ νόμο ἰδιοτελεῖς κομματικὰς στόχους, στὴν κρίση του γιὰ τὴν ψήφου του.

Σὲ καμμιά δημοκρατία τῆς Δύσης δὲν παρουσιάζεται αὐτὸ τὸ φαινόμενο τῆς ἀλλαγῆς τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος σὲ κάθε ἐκλογὴ.

Συνάγεται ἀπ' ὅλα τὰ παραπάνω ὅτι ὁ ἐκλογικὸς νόμος, ἓνα μόνο ὀφείλει νὰ ἔχει στόχο καὶ ἓνα ρόλο. Νὰ διευκολύνει τὴν ἀνεπηρέαστη ἐκφραση τῆς λαϊκῆς θέλησις, νὰ κατοχυρῶναι, χωρὶς καμμιά νόθευση, τὰ ἀποτελέσματα τῆς ψηφοφορίας, νὰ διασφαλίσῃ τὸ ἰσοδύναμο τῆς ψήφου.

Γι' αὐτὸ μὲ βάση τίς συνταγματικὰς καὶ δημοκρατικὰς ἐπιταγὰς, ἀποβλέπουμε μὲ τίς προτεινόμενες τροποποιήσεις στὴ διαμόρφωση ἐκλογικῆς νομοθεσίας σύμφωνα μὲ τίς ἀρχὰς αὐτὲς.

II. Καθολικὴ ψηφοφορία.

Τὴν καθολικότητα τῆς ψηφοφορίας προβλέπει τὸ Σύνταγμα μὲ τὸ ἄρθρο 51 παρὰγρ. 3 καὶ ὀρίζει ἐν συνεχείᾳ ὅτι ὁ νόμος πού ἀναγνωρίζει συγκεκριμένα τὸ ἐκλογικὸ δικαίωμα, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ περιορίσει τὸ δικαίωμα αὐτὸ παρὰ μόνον ἀπὸ ἐκείνους πού δὲν ἔχουν συμπληρώσει τὸ κατώτατο ὄριο ἡλικίας, (πού δὲν τὸ ὀρίζει τὸ Σύνταγμα), ἀπὸ ἐκείνους πού στεροῦνται δικαιοπρακτικῆς ἰκανότητος ἢ τέλος ἀπὸ ἐκείνους πού ἔχουν σὲ βάρος τους ποινικὴ καταδίκη γιὰ ὀρισμένα ἀδικήματα μὲ ἀμετάκλητες ἀποφάσεις.

Για την εφαρμογή αυτής της συνταγματικής επιταγής προτείνουμε τις ακόλουθες τροποποιήσεις στον εκλογικό νόμο (Πρ. Δ. 650/1974) : α) Την αναγνώριση δικαιώματος ψήφου στους νέους από ηλικίας 18 ετών. Είναι γενικά παραδεκτό, ότι με την εύρυθτητα των μέσων ενημέρωσης και πληροφόρησης, με την καθολική σχεδόν απόκτηση από τους νέους των αγαθών της παιδείας, με τη συμμετοχή των νέων στην κοινωνική, την πολιτική και οικονομική δραστηριότητα και ιδιαίτερα την πλούσια εμπειρία και δράση των νέων κατά την περίοδο της δικτατορίας, οι νέοι της Ελλάδας από ηλικίας 18 ετών έχουν αποκτήσει ιδιαίτερα ώριμότητα. Είναι υπεύθυνοι άνθρωποι και πολίτες, μετέχουν ενεργά σε όλες τις εκδηλώσεις της εθνικής μας ζωής και συμβάλλουν στην πολύπλευρη ανάπτυξή της, ικανοί να σκέπτονται, να κρίνουν και να αποφαινώνται για τα προβλήματα της Χώρας.

‘Εξ άλλου κατά τη γενική νομοθεσία — Αστικός Κώδικας, Ποινικός Κώδικας, Έργατική νομοθεσία κ.λ.π. — δεν αποκλείονται δικαιοπρακτικές ικανότητες και καταλογισμός για τις πράξεις εκείνων που συμπλήρωσαν το 18ο έτος της ηλικίας τους.

Τέλος, σε πολλές Κοινοβουλευτικές Δημοκρατίες της Ευρώπης, έχει αναγνωρισθεί το δικαίωμα του εκλέγειν στους κάτω των 21 ετών νέους.

Τη σχετική τροποποίηση προτείνουμε και με πρόταση νόμου χωριστή, ώστε να γίνει δυνατή η έγκαιρη έγγραφη των νέων στους εκλογικούς καταλόγους και με το άρθρο 5 της παρούσας πρότασής μας.

β) Οι εκτός Έπικρατείας Έλληνες.

Το Σύνταγμα μας, για πρώτη φορά μιλάει ρητά στο άρθρο 51 παρ. 4 για το δικαίωμα συμμετοχής στην ψηφοφορία των Ελλήνων εκλογέων, που βρίσκονται την ημέρα της ψηφοφορίας στο εξωτερικό, δικαίωμα, που ανταποκρίνεται και στη γενικότερη συνταγματική αρχή της καθολικότητας της ψήφου (Άρθρ. 51 παρ. 3 του Συντάγματος).

Σε εκτέλεση των συνταγματικών διατάξεων προτείνουμε σχετική προσθήκη με το άρθρ. 5 παρ. 2 της πρότασης νόμου. Καθώς όμως για την εφαρμογή αυτής της διατάξης είναι αναγκαία σοβαρή προεργασία και μελέτη όλων των στοιχείων, που μόνο η Κυβέρνηση διαθέτει, ώστε να διασφαλισθούν όλες οι προϋποθέσεις ελεύθερης, άνοθευτης και ίσης ψηφοφορίας, προβλέπεται στην πρότασή μας, εξουσιοδότηση του Υπουργού Έσωτερικών να συστήσει με απόφασή του Ειδική Έπιτροπή από εκπροσώπους των Κομμάτων και κοινοβουλευτικών ομάδων, και μετά σύμφωνη γνώμη της Έπιτροπής αυτής να ρυθμίσει με Π.Δ. τη διαδικασία της συμμετοχής των εκλογέων του Έξωτερικού στην ψηφοφορία.

γ) Στερήσεις εκλογικού δικαιώματος.

Όπως αναφέρεται παραπάνω δεν επιτρέπεται η αποστέρηση του εκλογικού δικαιώματος παρά μετά από αμετάκλητη ποινική καταδίκη. Γι’ αυτό προτείνουμε με το άρθρο 6 την κατάργηση των περιπτώσεων β’ και δ’ του άρθρου 5 του Π.Δ. 650/1974, που αντιστρατεύονται αυτή τη συνταγματική διάταξη.

III. Έλευθερη και άνοθευτη εκδήλωση της Λαϊκής θέλησης.

Η Έλληνική εκλογική εμπειρία έχει εμφανίσει συχνά και σε ποικίλους βαθμούς προσπάθεια επηρεασμού της λαϊκής ψήφου με την άσκηση θετικά ή αρνητικά ψυχολογικού επηρεασμού, αλλά και σωματικής κάποτε βίας. Τα φαινόμενα αυτά εκτός της προσβολής της ανθρώπινης προσωπικότητας, παραβιάζουν και τους δημοκρατικούς θεσμούς. Ποικίλες μορφές μπορεί να προσλάβει η στέργση από τον εκλογέα της δυνατότητας να αποφασίζει ελεύθερα και ανεπηρέαστα για την ψήφο του.

Άρθρα οικονομικά μέσα, εξάρτηση κάθε μορφής, πιέσεις, απειλές για αντίποινα, υποσχέσεις κ.λ.π., στερούν τον εκλογέα της πλήρους ελευθερίας να αποφασίζει και νοθεύουν έτσι την εκδήλωση της θέλησής του.

Ειδικότερα όμως αναφερόμαστε εδώ σε 3 μορφές επηρεασμού της Λαϊκής θέλησης, πέρα φυσικά από την κλασική περίπτωση άσκησης σωματικής βίας.

α) Τα μέσα ενημέρωσης — Προπαγάνδα.

Τα σημερινά άρθρα μέσα ενημέρωσης (τύπος, ραδιόφωνο, τηλεόραση κ.λ.π.) και η προβολή του κυβερνητικού έργου (χωρίς αντίλογο) είναι τόσο πρόσφορα στην Κυβέρνηση (και στο Κυβερνητικό κόμμα), όσο περιωρισμένη και για μερικά ανύπαρκτα είναι η χρήση τους από τα κόμματα της Αντιπολίτευσης. Αυτό είναι φυσικό να δημιουργεί επηρεασμούς ευνοϊκούς για το κυβερνητικό κόμμα, ιδιαίτερα στην περίοδο των εκλογών. Για να αμβλύνουμε αυτήν την ανισότητα μεταξύ των κομμάτων, προτείνουμε τη διάταξη του άρθρου 15 σχετικά με τη λειτουργία της τηλεόρασης και του Ραδιοφώνου.

β) Η σκόπιμη και ύστερόβουλη καλλιέργεια κλίματος ανησυχίας στο λαό, για ένδεχόμενες, ιδίως ανώμαλες εξελίξεις στην πολιτική ζωή, αν στις εκλογές νικήσει το Α’ ή Β’ κόμμα αν αποτύχει η Κυβέρνηση κ.λ.π. Η τεχνητή προβολή τέτοιων κινδύνων και η εκμετάλλευση της δημιουργούμενης ψυχολογίας του λαού υπήρξε δυστυχώς συνηθισμένο φαινόμενο στην πολιτική ζωή της Χώρας μας, έχει όμως ένταθεί στην τελευταία μεταχουντική περίοδο με το φάσμα νέας έκτροπής.

Δεν είναι βέβαια δυνατό ν’ αντιμετωπισθεί το θέμα αυτό με νομικές διατάξεις. Είναι όμως στοιχειώδες χρέος για τη διαφύλαξη της Δημοκρατίας και την προστασία των εθνικών συμφερόντων, να αναληφθεί προσπάθεια απ’ όλα τα κόμματα και να προσκληθεί να μετάσχει σ’ αυτή και το κυβερνητικό κόμμα και η Κυβέρνηση, για μια εθνική εκστρατεία με συστηματικές καθολικές διακηρύξεις, ότι όλες οι πολιτικές δυνάμεις της χώρας, είναι αντίθετες και θ’ αντιταχθούν όλες μαζί με το λαό, ενάντια σε κάθε κίνδυνο ανωμαλίας. Έτσι θ’ απαλλαγεί ο Λαός απ’ αυτό τον ψυχολογικό βραχνά του «που θά πάμε», και θά εξουδετερωθούν όλοι όσοι επιδιώκουν την ανωμαλία.

Αναφέρεται ο επηρεασμός αυτής της μορφής στην εισήγηση της πρότασής μας τον εκλογικό νόμο, γιατί αυτή συνδυάζεται και τροφοδοτείται από μια τρίτη μορφή επηρεασμού της Λαϊκής θέλησης, αλλά και την ενισχύει, που είναι :

γ) Η νόθευση της Λαϊκής θέλησης και των αποτελεσμάτων της με το νόμο.

Πραγματικά οι διατάξεις του εκλογικού νόμου, που αναφέρονται ιδίως στο ισοδύναμο της ψήφου, όπως αναλύονται πιο κάτω, εκφράζουν αυτή την επιδίωξη της μονιμοποίησης κομματικών καθεστώτων στην εξουσία, του αποκλεισμού εναλλακτικών λύσεων για την Κυβέρνηση, του περιορισμού ή της εξαφάνισης των μικροτέρων κομμάτων. Είναι όμως βέβαιο, αντίστοιχα, ότι η παραίτηση από αυτήν την επιδίωξη, ή αποκατάσταση ειλικρινούς σεβασμού προς τις Δημοκρατικές και Συνταγματικές αρχές, ή θέσπιση εκλογικών διατάξεων, που θά αποδίδουν ισότητα στη δύναμη της ψήφου κάθε εκλογέα, χωρίς άλλους υποποτους υπολογισμούς, θά ενθαρρύνουν το Λαό και θά αποτελέσουν μιάν έντονη διακήρυξη προς κάθε κατεύθυνση, ότι η θέληση του Λαού, όποια κι αν είναι, θά γίνει απ’ όλους σεβαστή και θά προστατευθεί.

IV. Ισοδυναμία της ψήφου.

Η συνταγματική αρχή της ισότητας των Ελλήνων απέναντι στο νόμο, πρέπει να εκφράζεται στον εκλογικό νόμο με την ισοδυναμία της ψήφου των εκλογέων. Ίσος αριθμός εκλογέων πρέπει να εκλέγει τον αντιπρόσωπό του βουλευτή, σε οποιαδήποτε εκλογική περιφέρεια, για οποιαδήποτε κόμμα. Το αντίθετο αναρτίζει τη συνταγματική επιταγή της ισότητας και καταλύει, τελικά, την αρχή της Λαϊκής κυριαρχίας.

Άτυχως στη χώρα μας παραβιάσθηκε δεινά αυτή η αρχή, στο όνομα δήθεν κάποιας, προφανώς ύστερόβουλης σκοπι-

μόνητας, με θέσπιση περιστατικών διατάξεων του έκλογικού νόμου από την Κυβέρνηση και συχνά με τη συγκατάθεση της αξιωματικής αντιπολίτευσης.

Από το 1932 είχε καθιερωθεί το σύστημα της Αναλογικής εκλογής, που εφαρμόστηκε έκτοτε το 1936, το 1946, το 1950. Είχε εκτιμηθεί σωστά, ότι η δομή της κοινωνίας και το πολιτευτικό σύστημα της Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας επιβάλλουν την εκπροσώπηση όλων των πολιτικών τάσεων και των αντιτιθέμενων συμφερόντων στη Βουλή, που μόνο το Αναλογικό σύστημα πετυχαίνει. Αντίθετα, από το 1951 κυριάρχησε η τακτική της επιδίωξης να δημιουργούνται με τα εκλογικά συστήματα κοινοβουλευτικές πλειοψηφίες, άσχετες με τις εκλογικές προτιμήσεις των εκλογέων. Και εφαρμόστηκαν στις παραμονές κάθε εκλογής, διαφορετικά κάθε φορά, εκλογικά συστήματα και ποικίλες κάθε φορά μεθοδεύσεις, προσχεμοσμένα στα συμφέροντα του κόμματος, που σαν κυβέρνηση τα επέβαλε.

Έτσι το 1952 εφαρμόστηκε ιδιότυπο σύστημα πλειοψηφικό, το 1956 το περίφημο «τριφασικό» σύστημα, το 1958 «υπερενισχυμένη» αναλογική με απαγορευτικά ποσοστά συμμετοχής στη β' κατανομή, το 1961 «ένισχυμένη αναλογική» με διαφορετικές ρυθμίσεις στα επί μέρους θέματα, το 1963-1964 άλλη μορφή «ένισχυμένη» και τέλος το 1974 «ένισχυμένη» αναλογική με μεγάλα ποσοστά για τη συμμετοχή στη Β' κατανομή.

Τα αποτελέσματα από την εφαρμογή αυτών των συστημάτων, δείχνουν καθαρά τη δεινή καταστρατήρηση της αρχής της ισότητας της ψήφου. Η αναλογία μεταξύ ψήφων και βουλευτών κάθε κόμματος βρίσκεται σε πλήρη διάσπαση.

Ο Πίνακας 1 δείχνει παραστατικά αυτήν την παραβίαση των συνταγματικών αρχών.

Η αλλαγή του συστήματος σε κάθε εκλογή επηρέαζε σημαντικά την τελική απόφαση των εκλογέων, γιατί το εκλογικό σύστημα, μαζί με τους άλλους επηρεασμούς, προκαθόριζε στην αντίληψή τους τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας και δημιουργούσε την αίσθηση «της θαμένης ψήφου».

Μεταξύ των μεθοδεύσεων αυτών, που νόθευαν την εκφορά της λαϊκής θέλησης, έκτος από άλλες περιπτώσεις κραυγαλέας νοθείας, προέχουν κυρίως το θέμα της διαίρεσης των εκλογικών περιφερειών και οι μέθοδοι της κατανομής των βουλευτικών εδρών στα κόμματα.

α) Έκλογικές περιφέρειες :

Ένα από τα τεχνάσματα ανατροπής της ισοδυναμίας της ψήφου υπήρξεν ο καταταγματισμός των εκλογικών περιφερειών που σημειώθηκε πρώτη φορά στα 1956 και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Στο 1958 αλύγθησαν οι εκλογικές περιφέρειες από 39 που ήταν μέχρι τότε, σε 56. Μ' αυτή τη διαίρεση έχουν προκύψει 29 εκλογικές περιφέρειες με μία έως τέσσαρες έδρες. Αυτό, με σύστημα αναλογικό, όπου μετέχουν στις εκλογές 4 και πλέον κόμματα, αποκλείει εξ όρισμού στα μικρότερα κόμματα να διεκδικήσουν έδρα, το σύνολο των ψήφων τους παρ' όλη την αχρησιμοποίητο ύπόλοιπο για τη δεύτερη κατανομή, και καθώς αποκλείονται απ' αυτήν με τις προϋποθέσεις συγκέντρωσης ύψιλων ποσοστών, οι έδρες αυτές των μικρών περιφερειών, που αντιστοιχούν στα αποκλειόμενα κόμματα, περιέρχονται με τη δεύτερη κατανομή στο μεγαλύτερο κόμμα. Ο πίνακας 2 επιβεβαιώνει αυτήν την κατάχρηση σε όφελος του πρώτου σε δύναμη κόμματος. Από τις 81 έδρες των 29 αυτών εκλογικών περιφερειών με 1-4 έδρες στις εκλογές του 1974 ή Νέα Δημοκρατία με ποσοστό ψήφων 57,8% κέρδισε 73 έδρες, δηλαδή ποσοστό 90%, ενώ στο ποσοστό των ψήφων αναλογούν 46 έδρες. Τα αποτελέσματα θα ήταν ριζικά διαφορετικά, εάν οι περιφέρειες είχαν συμπτυχθεί σε μεγαλύτερες ενότητες με ίσο κατά προσέγγιση πληθυσμό μεταξύ τους. Πρέπει να σημειώσουμε ότι στις Δυτικές Δημοκρατίες το θέμα της Ισομέρειας σε πληθυσμό των εκλογικών περιφερειών θεωρείται βασικό στοιχείο αναλογικής εκλογής. Στην Αυστρία, στις εκλογές 1975, περιόρι-

σαν τις εκλογικές περιφέρειες από 25 σε 9. Στο Βέλγιο, με πληθυσμό 9.650.000, οι εκλογικές περιφέρειες είναι 30. Στη Δυτ. Γερμανία είναι 248 εκλογικές περιφέρειες, αλλά καθώς αποδίδουν ιδιαίτερη σημασία στις συνέπειες από τον τεμαχισμό των εκλογικών περιφερειών, που κάνουν άνισες τις δυνατότητες επιτυχίας, επελήφθη το Συνταγματικό Δικαστήριο, που έκρινε (1961) αντισυνταγματική τη διαίρεση των εκλογικών περιφερειών, γιατί παραβίαζε την αρχή της ισότητας των δυνατοτήτων και διέταξε να αναδομηθούν.

Με νόμο συστάθηκε ειδική Έπιτροπή για τον έλεγχο της ισότητας των περιφερειών και την υπόδειξη αναδιάρθρωσής τους. Το 1976 εθίγησαν με αναδιάρθρωση 144 περιφέρειες. Το Ίρλανδικό Σύνταγμα κηρύσσει έκυρο το νόμο που θα προσδιώριζε εκλογικές περιφέρειες με λιγώτερες από 3 έδρες. Το Ίταλικό Σύνταγμα όριζει ότι καμία εκλογική περιφέρεια δεν μπορεί να έχει λιγώτερες από 7 έδρες γενοσησιακών κλπ.

Είναι για όλους αυτούς τους λόγους, θεμελιώδης όρος ισότητας της ψήφου των πολιτών, η ριζική αλλαγή στο χωρισμό των εκλογικών περιφερειών. Προτείνουμε να καθιερωθεί για την πρώτη κατανομή ή Έφρεταική περιφέρεια, με διατήρηση χωριστά των μεγάλων περιφερειών της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. (Πίνακας 3).

β) Κατανομή των εδρών.

Σοβαρότατη επίσης σημασία για τη διασφάλιση, σύμφωνα με τη συνταγματική επιταγή, της Ισοδυναμίας της ψήφου και του άνοθετου των αποτελεσμάτων της εκλογής, έχει ο τρόπος της κατανομής των εδρών στα κόμματα, ανάλογα με τον αριθμό των ψήφων τους.

Είναι φανερό, ότι θα αποτελούσε, κατά τη μεγαλύτερη δυνατή προσέγγιση, σωστή εφαρμογή των συνταγματικών διατάξεων και εκδήλωση σεβασμού προς την αρχή της Λαϊκής κυριαρχίας, εάν το ποσοστό των ψήφων κάθε κόμματος απέδιδε αντίστοιχο ποσοστό βουλευτικών εδρών. Και σ' αυτό το αποτέλεσμα προσέγγισε και η Χώρα μας, έσες φορές από τη διαδικασία της κατανομής των εδρών, λείπουν οι μεθοδεύσεις και τα τεχνάσματα των εκλογικών διατάξεων, όπως φαίνεται καθαρά από τους Πίνακες 1 και 2.

Έτσι στις εκλογές 1974, ενώ η Ν.Δ. για την εκλογή κάθε βουλευτή χρειάστηκε 12.100 ψήφους, το ΠΑΣΟΚ χρειάστηκε 55.500 ψήφους (450 % επί πλέον) και η Ένωμένη Αριστερά 58.125 ψήφους, δηλαδή 500 % επί πλέον.

Μιά σύγκριση με αποτελέσματα εκλογών στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης (με σύστημα Αναλογικής) επιβεβαιώνει το μέγεθος του σφετερισμού που γίνεται στη χώρα μας σε βάρος των μικρότερων κομμάτων.

Στην Ίταλία (εκλογές 1976) το πρώτο κόμμα (σύνολο 38,7%) χρειάστηκε για κάθε έδρα 54.200 ψήφους, ενώ το μικρότερο κόμμα (1,3% σύνολο ψήφων) χρειάστηκε 93.000 ψήφους, δηλαδή διαφορά 70%, ενώ στα μεσαία κόμματα οι διαφορές ήταν ελάχιστες.

Στην Αυστρία : Η διαφορά ψήφων για κάθε έδρα μεταξύ του πρώτου κόμματος (51% σύνολο ψήφων) και του τελευταίου (5% σύνολο ψήφων) είναι άνωπαρκτη (25.013 ψήφοι προς 24.944).

Στη Γερμανία : Η διαφορά μεταξύ του πρώτου (37,9% σύνολο ψήφων) και του τέταρτου κατά σειράν (7,6% σύνολο ψήφων) είναι 18.712 προς 27.889 ψήφους για κάθε έδρα (64% διαφορά) κ.λπ.

Η άπαράδεκτη ανισότητα, που εμφανίζεται στις δικές μας εκλογές, ανισότητα που μεταβάλλει σε υποκρισία τις διακηρύξεις για τις συνταγματικές αρχές της Λαϊκής κυριαρχίας και της ισότητας των πολιτών, όφειλεται βασικά στο ότι 1) κρίνεται με το σύστημα που εφαρμόζεται μεγάλος αριθμός εδρών (πάνω από 1/3) για τη δεύτερη κατανομή, 2) αποκλείονται από τη δεύτερη κατανομή τα περισσότερα

κόμματα, 3) ή δεύτερη κατανομή γίνεται με βάση το σύνολο των ψήφων κάθε κόμματος, που μετέχει στη δεύτερη κατανομή, υπολογίζονται δηλαδή μια δεύτερη φορά οι ψήφοι που αναλώθηκαν στην πρώτη κατανομή, αντί να γίνεται η δεύτερη κατανομή με βάση τα μη χρησιμοποιηθέντα στην πρώτη κλάσματα.

Για την άρση αυτής της κατάφορα αντισυνταγματικής ανωμαλίας προτείνουμε (άρθρα 12 και 13 της πρότασης) τροποποιήσεις των διατάξεων κατανομής των έδρων, ώστε να μειώνεται σημαντικά ο αριθμός των αδιαθέτων από την πρώτη κατανομή έδρων, με εξεύρεση του εκλογικού μέτρου με τη διαίρεση των ψήφων δια του αριθμού των έδρων αυξημένου κατά ένα. Στη δεύτερη κατανομή μετέχουν όλοι οι συνδυασμοί και γίνεται με βάση τα μη χρησιμοποιηθέντα από την πρώτη κατανομή κλάσματα ψήφων (υπόλοιπα).

γ) Υποδείγματα.

Με το άρθρο 7 της πρότασης προβλέπεται ότι οι υποψήφιοι των συνδυασμών θα υποδεικνύονται από τη λαϊκή οργάνωση βάσης κάθε κόμματος. Το μέτρο ανταποκρίνεται στην πολιτική ανάγκη να οργανωθούν και να λειτουργήσουν δημοκρατικά τα κόμματα, ώστε να υλοποιηθεί η συνταγματική για πρώτη φορά αναγνώριση των κομμάτων σαν θεσμού απαραίτητου στην κοινοβουλευτική μορφή του πολιτεύματος. Αυτό θα δώσει περιεχόμενο στην

ένεργότερη συμμετοχή του λαού στη δημόσια ζωή και θα οδηγήσει παράλληλα στον τερματισμό των προσωπικών και άρχηγικών κομμάτων.

Εξ άλλου προτείνεται η καθιέρωση των ψήφων προτίμησης χωρίς περιορισμό του αριθμού των σταυρών. Γιατί έτσι δίνεται η δυνατότητα στον εκλογέα να εκδηλώσει την προτίμησή του για όλους τους πιθανούς να εκλεγούν υποψηφίους κάθε συνδυασμού.

Τέλος προτείνεται η ρύθμιση του θέματος της χρησιμοποίησης από όλα τα κόμματα των κρατικών μέσων ενημέρωσης και της επίκοινωνίας με τους εκλογείς που υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις.

Η ύποβλητή αυτής της πρότασης νόμου αποβλέπει στην καθιέρωση ενός πάγιου εκλογικού συστήματος απλής αναλογικής, απαλλαγμένου από ιδιοτελείς κομματικούς υπολογισμούς και ευθυγραμμισμένου πλήρως στις συνταγματικές διατάξεις και τις δημοκρατικές αρχές. Θεωρούμε, πως είναι αναγκαίο να πάψουν κάποτε να αποτελούν οι διακηρύξεις για Δημοκρατικές συνθήκες, δημοκρατικό σύνταγμα και λαϊκή κυριαρχία, συνθήματα απλώς υποκριτικά, και να γίνουν πολιτική πραγματικότητα. Να αποδοθούν πράγματι οι εξουσίες στο Λαό, και να αποτελεῖ ἡ Βουλή τὴ γνήσια και ἀνόθευτη ἀντιπροσώπευση τοῦ Λαοῦ. Καὶ σ' αὐτὸ ἀποβλέπει νὰ συμβάλει ἡ πρόταση Νόμου

Ἀθήνα, 4 Ἰουνίου 1977

Συγκριτικός Πίνακας ἀριθ. 1.
Τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν Ἐκλογῶν ἀπὸ 1946 - 1974.

Κόμματα	Ποσοστὸ Ψήφων	Ἐδρες	Ποσοστὸ- ἐδρῶν	Διαφορὰ Ψήφων πρὸς ἔδρες	Μέσος ὄρος ψή- φων γιὰ κάθε ἔδρα
1. Ἔτος 1946					
Ἀναλογικὴ					
Ἐθνικοφρόνων	55.15 %	204	57.50 % +	2,35 %	3.000
Ε.Π.Ε.	19 %	65	18 % -	1 %	3.290
Φιλελευθέρων	14 %	48	13 % -	1 %	3.310
2. Ἔτος 1950					
Ἀναλογικὴ					
Λαϊκὸ	18.80 %	62	25 % +	6.20 %	
Φιλελευθέρων	17.24 %	56	22.40 % +	5.16 %	
Ε.Π.Ε.Κ.	16.44 %	45	18 % +	1.56 %	
Γ. Παπανδρέου	10.67 %	35	14 % +	3.33 %	
Δημοκρατικὴ Παράταξη	9.70 %	18	7 % -	2.70 %	
κ.λ.π. Σύστημα «τριπλὸ»					
4. 1958					
Ἵπερениσχυμένη					
Ε.Ρ.Ε.	41.16 %	171	57 % +	15.84 %	9.260
Ε.Δ.Α.	24.42 %	79	26.30 % +	1.88 %	11.900
Φιλελευθέρων	20.67 %	36	12 % -	7.33 %	22.000
Π.Α.Δ.Ε.	10.62 %	10	3.33 % -	7.29 %	40.900
5. 1961					
Ἐνισχυμένη Ἀναλογικὴ					
Ε.Ρ.Ε.	50.80 %	176	58.66 % +	7.86 %	13.340
Ε.Κ.	33.65 %	100	33.33 % -	0.22 %	15.550
Ε.Δ.Α.	14.62 %	24	8 % -	6.62 %	28.165
6. 1964					
Ἐνισχυμένη Ἀναλογικὴ					
Ε.Κ.	52.72 %	171	57 % +	4.28 %	14.200
Ε.Ρ.Ε.	35.26 %	107	35.65 % +	0.39 %	15.100
Ε.Δ.Α.	11.80 %	22	7.30 % -	4.50 %	24.700
8. 1974					
«Ἵπερенисχυμένη» Ἀναλογικὴ					
Νέα Δημοκρατία	54.37 %	220	73.33 % +	18.96 %	12.100
Ε.Κ. - Ν.Δ.Υ.Ν.	20.42 %	60	20 % -	0.42 %	16.700
Π.Α.Σ.Ο.Κ.	13.58 %	12	4 % -	9.58 %	55.500
Ἐνωμένη Ἀριστερά	9.47 %	8	2.66 % -	6.81 %	58.125

2. Πίνακας αποτελεσμάτων 1974
σε περιφέρειες με 1 - 3 έδρες.

Περιφέρεια	Σύνολον ψήφων	Ψήφοι /Ν. Δημ.	Σύνολον εδρών	Έδρες /Ν. Δημ.	Έκλογικό μέτρο	Κόστος σε ψή- φους για κάθε έδρα
1. 1. Φωκίδας	33.000	21.000	2	2	16.500	10.500
2. 2. Αργολίδας	51.000	33.000	3	3	17.000	11.000
3. Εύρωτανίαις	25.400	16.000	2	2	12.700	8.000
4. Ζακύνθου	19.300	10.000	1	1	19.300	10.000
5. Κεφαλληνίαις	24.000	13.400	2	2	12.000	6.700
6. Αρτης	48.300	31.300	3	2	16.100	15.650
7. Θεσπρωτίας	22.600	13.800	2	2	11.300	6.900
8. Κερκύρας	58.000	27.000	3	3	19.000	9.000
9. Λευκάδος	16.700	7.700	1	1		7.700
10. Πρεβέζης	33.700	19.000	2	2	16.800	9.500
11. Γρεβενών	26.300	15.400	2	2	13.150	7.700
12. Καστοριάς	25.600	16.000	1 -	1.		16.000
13. Κιλκίς	59.600	33.000	3 -	3	19.500	11.000
14. Πιερίας	56.000	34.800	3 -	3	18.700	11.600
15. Φλωρίνης	31.700	22.000	2 -	2	15.900	11.000
16. Χαλκιδικής	54.400	36.100	3	3	18.100	12.000
17. Δράμας	62.800	36.800	3	3	20.900	12.250
18. Ξάνθης	48.000	25.200	3	2	16.000	12.600
19. Σάμου	28.400	14.000	2	2	14.200	7.000
20. Χίου	32.700	17.000	2	2	16.350	8.500
	757.500	442.500	45 -	43		

Ποσοστό ψήφων 58 % — Ποσοστό εδρών 95 %.

Α' ΠΙΝΑΚΑΣ

'Αποτελεσμάτων Έκλογών Έτους 1974

Κόμματα	Α' Κατανο- μή Έδρες	Β' Κατανο- μή Έδρες	Γ' Κατανο- μή Έδρες	Σύνολο Έδρες	Ποσοστό Έδρων	Ποσοστό Ψήφων	Διαφορά ποσοστού Έδρων προς Ψήφων	Αναλογία Έδρων στο ποσοστό Ψήφων	Διαφορά σε Έδρες
Ν.Δ.	135	69	7	211	73.22 %	54.37 %	+ 18.85 %	159	+ 52
Ε.Κ.Ν.Δ.	31	24	2	57	19.80 %	20.42 %	- 0.62 %	58	- 1
ΠΑΣΟΚ	12	-	-	12	4.16 %	13.58 %	- 9.42 %	40	- 28
Ε.Ν.Α.Ρ.	8	-	-	8	2.78 %	9.47 %	- 6.69 %	28	- 20
Σύνολον	186	93	9						
Σε Β' Κατανομή)	102	Σε Γ' Κατ. 9							
Σύνολο Έδρων)	288	102	9	288	99.96 %				

β' Πίνακας κατανομής εδρών με βάση τον εκλογικό νόμο 1964 με τα ίδια αποτελέσματα σε ψήφους των εκλογών 1974 (με βάση το + 1 για το εκλογικό μέτρο)

Κόμματα	Α' Κατανο- μή Έδρες	Β' Κατανο- μή Έδρες	Γ' Κατανο- μή Έδρες	Σύνολο Έδρες	Διαφορά Έδρες	Αναλογία Έδρων εις ποσοστόν Ψήφων	Διαφορά σε Έδρες	Παρατηρήσεις
Ν.Δ.	158	29	9	196	- 15	159	+ 37	
Ε.Κ.Ν.Δ.	41	9	3	53	- 4	58	- 5	
ΠΑΣΟΚ	19	2	1	22	+ 10	40	- 18	
Ε.Α.	15	1	1	17	+ 9	28	- 11	
Σύνολο	233	41	14					
Σε Β' Κατανομή	55							
Σε Γ' κατανομή		14						
Σύνολο εδρών	288	55	14					

γ' Πίνακας κατανομής έδρων με βάση τον εκλογικό νόμο 1964 (+1) αλλά με δεύτερη κατανομή βάσει των άχρησιμοποίητων υπολοίπων.

Αποτελέσματα 1974

Κόμματα	Α' Κατανομή-Έδρες	Β' Κατανομή-Έδρες	Γ' Κατανομή-Έδρες	Σύνολον Έδρων	Διαφορά από Πίνακα α'	Παρατηρήσεις
Ν.Δ.	158	14	9	181	- 30	
Ε.Κ.Ν.Δ.	41	14	3	58	+ 1	
ΠΑΣΟΚ	19	10	1	30	+ 18	
Ε.Α.	15	3	1	19	+ 11	
	233	41	14	288		
Εις Β' κατανομή	55					
Εις Γ' κατανομήν		14				
	288	55				

II. Προτεινόμενες τροποποιήσεις.

ΠΡΟΤΑΣΙΣ ΝΟΜΟΥ

Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του υπ' αριθμ. 650/1974 Προεδρικού Διατάγματος «Περί κωδικοποιήσεως των ισχυουσών διατάξεων της Νομοθεσίας «περι Έκλογής Βουλευτών».

Εις εκπλήρωσιν των επιταγών του Συντάγματος προς καταξίωσιν της αρχής της Λαϊκής κυριαρχίας, ή οποία αποτελεί θεμέλιον του Πολιτεύματος (άρθρ. 1 του Συντάγματος) και της υποχρεώσεως ήμών ως λειτουργών της Πολιτείας, όπως μεριμνώμεν διά την διασφάλισιν της ελευθερίας, καθολικής, μυστικής, ίσοδυνάμου και άνοθεύτου εκδηλώσεως της Λαϊκής θελήσεως, ως έκφράσεως της Λαϊκής κυριαρχίας (άρθρον 51 και 52 του Συντάγματος) προτεινομεν τας κατωτέρω τροποποιήσεις του ως άνω Προεδρικού Διατάγματος υπ' αριθμ. 650/1974 :

"Άρθρον 1.

Έκλογικαί Περιφέρειαι.

Το άρθρον 1 του ως άνω Π.Δ. αντικαθίσταται, τροποποιούμενον ως ακολούθως :

«1. Περιφέρεια προς εκλογήν βουλευτών όρίζεται ή Έφετειακή περιφέρεια, περιλαμβάνουσα τους νομούς, οι οποίοι υπάγονται εις έκαστον των Έφετειών του Κράτους, έξαιρουμένων των δύο Α' και Β' Έκλογικών Περιφερειών Αθηνών, αι όποια αποτελούν μίαν ίδιαν εκλογικην περιφέρειαν και των δύο Α και Β εκλογικών περιφερειών Θεσσαλονίκης, αι όποια αποτελούν μίαν ίδιαν επίσης περιφέρειαν».

Ούτως αι Έκλογικαί Περιφέρειαι όρίζονται ως ακολούθως :

Α' Έκλογική Περιφέρεια του πρώην Δήμου Αθηναίων άπαρτιζομένη εκ του Δήμου Αθηναίων και εκ των λοιπών Δήμων και Κοινοτήτων της Περιφέρειας του πρώην Δήμου Αθηναίων.

Β' Έκλογική Περιφέρεια περιλαμβάνουσα τον Νομόν Πειραιώς, το υπόλοιπον του Νομού Αττικής και τας Νήσους Σπέτσας, Αίγινα, Κύθηρα, Ύδραν και Σαλαμίνα και την επαρχίαν Τροιζηνίας.

Γ' Έκλογική Περιφέρεια περιλαμβάνουσα τους Νομούς Βοιωτίας, Εύβοίας, Φθιώτιδος και Φωκίδος.

Δ' Έκλογική Περιφέρεια Έφετείου Ναυπλίου, περιλαμβάνουσα τους Νομούς Αργολίδος, Αρκαδίας, Κορινθίας, Λακωνίας, Μεσσηνίας.

Ε' Έκλογική Περιφέρεια Έφετείου Πατρών, περιλαμβάνουσα τους Νομούς Αιτωλίας και Ακαρνανίας, Άχαΐας, Ευρυτανίας, Ζακύνθου, Ηλείας, Κεφαλληνίας.

ΣΤ' Έκλογική Περιφέρεια Έφετείου Ιωννίνων, περιλαμβάνουσα τους Νομούς Άρτης, Θεσπρωτίας, Ιωννίνων, Κερκύρας, Λευκάδος και Πρεβέζης.

Ζ' Έκλογική Περιφέρεια Έφετείου Λαρίσης, περιλαμβάνουσα τους Νομούς Γρεβενών, Καρδίτσας, Κοζάνης, Λαρίσης, Μαγνησίας και Τρικάλων.

Η' Έκλογική Περιφέρεια Νομού Θεσσαλονίκης - Έφετείου Θεσσαλονίκης.

Θ' Έκλογική Περιφέρεια υπολοίπου Έφετείου Θεσσαλονίκης, περιλαμβάνουσα τους Νομούς Ημαθίας, Καστορίας, Κιλκίς, Πέλλης, Πιερίας, Σερρών, Φλωρίνης και Χαλκιδικής.

Ι' Έκλογική Περιφέρεια Έφετείου Ροδόπης, περιλαμβάνουσα τους Νομούς Δράμας, Έβρου, Καβάλας, Ξάνθης και Ροδόπης.

ΙΑ' Έκλογική Περιφέρεια Κυκλάδων, περιλαμβάνουσα τους Νομούς Δωδεκανήσου, Κυκλάδων, Λέσβου, Σάμου και Χίου.

ΙΒ' Έκλογική Περιφέρεια Έφετείου Κρήτης, περιλαμβάνουσα τους Νομούς Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνης και Χανίων.

2. Αι εκλογικαί περιφέρειαι νοούνται υπό τα ύφιστάμενα Διοικητικά όρια των Νομών, των Δήμων και Κοινοτήτων, των περιλαμβανομένων εις αυτάς κατά τα άνωτέρω, ως τα όρια ταύτα ύφιστανται κατά την ήμέραν της δημοσιεύσεως του υπό του άρθρου 31 παρ. 1 και 2 του παρόντος προβλεπομένου Προεδρικού Διατάγματος «Περί προκηρύξεως των Βουλευτικών εκλογών».

"Άρθρον 2.

Αριθμός Βουλευτών - Βουλευτικά έδρα.

Η παράγραφος 1 του άρθρου 2 του ως άνω Πρ. Δ'τος αντικαθίσταται ως ακολούθως :

«1. Ο αριθμός των βουλευτών καθ' άπασαν την Έπικράτειαν όρίζεται εις τριακοσίους (300), οι όποιοι εκλέγονται εις τας εκλογικας περιφερειάς κατ' αναλογίαν της κατά τας παραγράφους 2 έως 5 του παρόντος άρθρου προβλεπομένης κατανομής αυτών».

"Άρθρον 3.

Υψηφοδέλιον Έπικρατείας.

Το άρθρο 3 του Π.Δ. 650/1974, κ α τ α ρ γ α ι τ α ι .

Κοινοβούλιο Α'

Δικαιώμα του εκλέγειν.

Άρθρον 4.

Κτήσις δικαιώματος.

1. Η παράγραφος 1 του άρθρου 4 του Π.Δ. αντικαθίσταται τροποποιουμένη ως ακολούθως :

«1. Το δικαίωμα του εκλέγειν έχουν οι υπήκοοι Έλληνες και Έλληνίδες, οι συμπληρώσαντες το 18ον έτος της ηλικίας των.

2. Είς το τέλος του άρθρου 4 του Π.Δ. 650/1974 προστίθεται παράγραφος έχουσα ως ακολούθως :

3. Δικαίωμα του εκλέγειν έχουν και οι έγγεγραμμένοι εις εκλογικούς καταλόγους Έλληνες υπήκοοι, οι εύρισκόμενοι κατά την ημέραν της ψηφοφορίας εκτός της Έπικρατείας.

Εξουσιοδοτείται ο Υπουργός των Έσωτερικών όπως κατόπιν συμφώνου γνώμης Έπιτροπής συγκροτουμένης δι' άποφάσεως αυτού εξ αντιπροσώπων όλων των εν τῇ Βουλῇ κομμάτων και ομάδων, υποδεικνυομένων παρ' αυτών, ρυθμίση δια Π.Δ. τας διαδικασίας δια την άσκησιν του εκλογικού δικαιώματος των εκλογέων της κατηγορίας ταύτης, διασφαλιζομένων όλων των έγγυήσεων δια την ελευθεραν, ανέθετον και ισουδύναμον εκδήλωσιν της θελήσεώς των».

Άρθρον 5.

Αι διατάξεις των εδαφίων β' και δ' του άρθρου 5 του Π.Δ. 650/1974 καταργούνται.

Άρθρον 6.

Ειδικοί Έκλογικοί καταλόγοι.

1. Το δεύτερον εδάφιον της παραγράφου 1 του άρθρου 27 του Π.Δ. 650/1974 αντικαθίσταται τροποποιούμενον ως ακολούθως :

«Η άληθής έννοια του προηγούμενου εδαφίου είναι ότι οι εκλογείς της κατηγορίας της παρούσης παραγράφου πολιτικοί δημόσιοι υπάλληλοι και στρατιωτικοί, εφ' όσον κατά την ημέραν της προκηρύξεως των εκλογών, η κατά την ημέραν των εκλογών υπηρετούν η εύρισκονται εις τον Δῆμον η την Κοινότητα εις τους εκλογικούς καταλόγους των οποίων είναι έγγεγραμμένοι, ασκούν το δικαίωμα του εκλέγειν αποκλειστικώς και μόνον εις το εκλογικόν τμήμα εις το όποιον αυτοί είναι έγγεγραμμένοι, απαγορευομένης της έγγραφης των εις τους ειδικούς καταλόγους της παρούσης παραγράφου και της άσκήσεως του εκλογικού δικαιώματος, βάσει των ειδικών καταλόγων.

3. Είς το τέλος της παραγρ. 6 του άρθρου 27 του Π.Δ. προστίθεται εδάφιον έχον ως ακολούθως :

Οι εκ των εκλογέων της παρούσης παραγράφου έχοντες τυχόν έγγραφη εις ειδικόν τινα κατάλογον, άλλ' εύρισκόμενοι κατά την ημέραν των εκλογών εις τον τόπον, εις τους εκλογικούς καταλόγους του οποίου είναι έγγεγραμμένοι, δικαιούνται να ψηφίσουν αποκλειστικώς και μόνον βάσει του εκλογικού των βιβλιαρίου, ουχι δε βάσει των ειδικών καταλόγων του παρόντος άρθρου.

4. Η παράγραφος 12 του άρθρου 27 του Π.Δ. καταργείται».

5. Είς το τέλος του άρθρου 28 του Π.Δ. προστίθεται εδάφιον έχον ως ακολούθως :

«Είς έκαστον των πολιτικών Κομμάτων χορηγείται αντίγραφον των ειδικών καταλόγων του παρόντος άρθρου μετά την κύρωσιν των υπό του Δικαστηρίου».

Άρθρον 7.

Υποψήφιοι.

1. Η παράγραφος 1 του άρθρου 32 του Π.Δ. 650/1974 αντικαθίσταται τροποποιούμενον ως ακολούθως :

«1. Οι υποψήφιοι προς έκλογήν βουλευται διακρίνονται: α) εις τους μέλλοντας να περιληφθώσιν εις τους συνδυασμούς των μετεχόντων εις τας εκλογάς κομμάτων και β) εις ανεξαρτήτους.

Οι υποψήφιοι των κομματικών συνδυασμών έκαστης εκλογικής περιφερείας προτείνονται υπό του Αρχηγού του Κόμματος η της διευθυνούσης αυτό Έπιτροπής, η εις περίπτωση συνασπισμού κομμάτων, υπό των ηγεσιών των συμπρακτόνων κομμάτων, η του υπ' αυτών όρισθέντος αντιπροσώπου εκ των υποδεικνυομένων προς την κομματικήν ηγεσίαν ως υποψηφίων υπό των κατά Νομούς οικείων κομματικών οργανώσεων, συμφώνως προς τους εφαρμοζομένους υπό έκαστου κόμματος οργανωτικούς κανόνες. Οι ανεξάρτητοι υποψήφιοι προτείνονται είτε υπό 12 τουλάχιστον εκλογέων έκαστης εκλογικής περιφερείας γινομένης της προτάσεως άποδεκτής υπό των προτεινομένων, είτε υπό των ίδιων των υποψηφίων.

Η πρότασις υποψηφίων είναι έγγραφος, υπογραφομένη κατά τὰ άνω, σὺν τῇ δηλώσει, μη υποκειμένη πάντως εις διοικητικόν η δικαστικόν έλεγχον, ότι οι προτεινόμενοι ως υποψήφιοι υπεδείχθησαν υπό των οικείων κομματικών οργανώσεων, είτε, προκειμένου περι ανεξαρτήτων, υπό των προτεινόντων αυτούς εκλογέων, η υπό των ίδιων των υποψηφίων, είτε υπό των κατά την παράγραφον 4 του παρόντος άρθρου πληρεξουσίων.

2. Η παράγραφος 5 του άρθρου 32 του Π.Δ. καταργείται.

3. Η παράγραφος 7 του άρθρου 32 του Π.Δ. αντικαθίσταται ως ακολούθως :

7. Η έλλειψις της υπογραφής των εκπροσώπων, ως άνω, μετά της δηλώσεως ότι οι προτεινόμενοι υπεδείχθησαν υπό των οικείων κομματικών οργανώσεων η της υπογραφής των 12 εκλογέων και της άποδοχής της προτάσεως υπό του προτεινομένου η της υπογραφής του προτειναντος έκυτον η πληρεξουσίου αυτών, καθιστᾷ την πρότασιν άπαραδέκτων».

Άρθρον 8.

Η παράγραφος 2 του άρθρου 34 του Π.Δ. 650/1974 αντικαθίσταται ως ακολούθως :

«2. Οι συνδυασμοί δύνανται να είναι είτε συνδυασμοί ενός μόνον κόμματος, είτε συνδυασμοί συνασπισμού πλειόνων συνεργαζομένων κομμάτων, καταρτιζόμενοι υπό προαθέντων κατά το άρθρον 32, ως τροποποιείται δια του άρθρου 7 του παρόντος, υποψηφίων, είτε συνδυασμοί ανεξαρτήτων».

Άρθρον 9.

Είς την παράγραφον 3 του άρθρου 61 του Π.Δ. και μετά το εδάφιον ε' προστίθεται διάταξις ως εδάφιον στ', ως ακολούθως :

«στ) Οι δικηγόροι οι διωρισμένοι παρὰ πᾶσι τοῖς Δικαστηρίοις του Κράτους, ως και οι ασκούμενοι δικηγόροι.

Τους καταλόγους τούτων άποστέλλουν προς τον Εισαγγελέα του Άρ. Πάγου έντός της υπό της παραγρ. 4 του παρόντος άρθρου όριζομένης προθεσμίας οι Πρόεδροι των Δικηγορικών Συλλόγων της Χώρας».

Άρθρον 10.

Υποδέλτια.

1. Η παράγραφος 7 του άρθρου 65 του Π.Δ. 650/74 αντικαθίσταται ως εξής :

«7. Ο εκλογεύς δύναται εις ψηφοδέλιονσυνδυασμοῦ να έκφράση την προτίμησιν του υπέρ όσωνδήποτε υποψηφίων του συνδυασμοῦ, σημειών στυχρόν προτιμήσεως παρεπλευρώς του ύνόματος των προτιμωμένων.

2. Η παράγραφος 9 του άρθρου 65 ως άνω Π.Δ. καταργείται».

Άρθρον 11.

Ανακήρυξις Βουλευτών.

Όπου εις τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 82 καὶ ἐπ. τοῦ Π.Δ. 650/74 ἀναφέρονται ἀρμοδιότητες Πρωτοδικείου διὰ τὴν κατανομὴν τῶν ἐδρῶν καὶ τὴν ἀνακήρυξιν Βουλευτῶν, ἡ ἀρμοδιότης διὰ τοὺς εἰς τὴν περιφέρειαν ἐκάστου Ἐφετείου περιλαμβανομένους νομοὺς ἢ ἐκλογικὰς περιφερείας, ἀνήκει εἰς τὰ Ἐφετεία τοῦ Κράτους. Τὰ Πρωτοδικεῖα τοῦ Κράτους παραλαμβάνοντα κατὰ τὸ ἄρθρον 87 τοὺς σάκκους τῶν ἐκλογῶν, διαβιβάζουσι τούτους ἀμελλητὶ εἰς τὸ ἀρμόδιον Ἐφετεῖον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Άρθρον 12.

Κατανομή ἐδρῶν.

Πρώτη Κατανομή.

1. Ἡ πρώτη περίοδος τοῦ πρώτου ἐδαφίου τῆς παραγρ. 4 τοῦ ἄρθρου 88 τοῦ Π.Δ. ἀντικαθίσταται ὡς ἀκολουθῶς :

«4. Πρὸς τοῦτο διαιρεῖται τὸ σύνολον τῶν ἐγκύρων ψηφοδελτίων ἐκάστης ἐκλογικῆς περιφερείας διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀναλογουσῶν αὐτῇ ἐδρῶν, ἠϋξημένον κατὰ 1.

2. Τὸ δεύτερον ἐδάφιον τῆς παραγράφου 4 τοῦ ἄρθρου 88 τοῦ Π.Δ. καταργεῖται».

Άρθρον 13.

Δευτέρα Κατανομή.

Τὸ ἄρθρον 89 τοῦ Π. Δ. ἀντικαθίσταται τροποποιούμενον, ὡς ἀκολουθῶς :

«1. Ἐὰν μετὰ τὴν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ἐνεργηθεῖσαν Α' κατανομὴν ἐδρῶν ἐν ἐκάστη ἐκλογικῇ περιφερείᾳ παρέμειναν ἀδιάθετοι ἐδραὶ (εἰς ἃς περιλαμβάνονται καὶ αἱ μὴ διατεθεῖσαι κατὰ τὴν περίπτωσιν τῆς παρ. 6 τοῦ προηγουμένου ἄρθρου) ἐνεργεῖται κατανομή τῶν ἀδιάθετων ἐδρῶν εἰς τὸ σύνολον τῆς Ἐπικρατείας, λογιζομένης ὡς ἐνιαίας μείζονος ἐκλογικῆς περιφερείας κατὰ τὰ ἐν τοῖς ἐπομένοις ὀριζόμενα.

2. Αἱ κατὰ τὴν παράγραφον 1 ἀδιάθετοι ἐδραὶ ἐν τῇ Ἐπικρατείᾳ κατανέμονται μετὰ τῶν συνδυασμῶν κομμάτων ἢ συνασπισμῶν κομμάτων, κατ' ἀναλογίαν τοῦ συνόλου τῶν ὑπολοίπων ἐκάστου συνδυασμοῦ, τὰ ὅποια παρέμειναν, μετὰ τὴν πρώτην κατανομὴν, ἀχρησιμοποίητα εἰς ὅλας τὰς ἐκλογικὰς περιφερείας.

Πρὸς τοῦτο ἀθροίζονται τὰ ἀπομένοντα ἀχρησιμοποίητα κλάσματα ὅλων τῶν συνδυασμῶν κομμάτων καὶ συνασπισμῶν κομμάτων εἰς τὸ σύνολον τῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν, τὸ ἀθροισμα δὲ τούτων διαιρεῖται διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀδιάθετων ἐδρῶν εἰς ὅλην τὴν Ἐπικρατείαν, ἠϋξημένον κατὰ ἓν. Τὸ ἐκ τῆς διαιρέσεως ταύτης πηλίκον, παραλειπομένου τοῦ κλάσματος, ἀποτελεῖ τὸ ἐκλογικὸν μέτρον διὰ τοῦ ὁποίου διαιρεῖται τὸ σύνολον τῶν μὴ χρησιμοποιηθέντων κλασμάτων ἐκάστου συνδυασμοῦ εἰς ὅλας τὰς ἐκλογικὰς περιφερείας. Τὸ πηλίκον τῆς διαιρέσεως ταύτης, παραλειπομένων τῶν ὑπολοίπων, ἀποτελεῖ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐδρῶν, τὰς ὁποίας λαμβάνει ἕκαστος συνδυασμὸς ἐκ τῆς δευτέρας ταύτης κατανομῆς.

3. Αἱ κατὰ τὴν προηγουμένην παράγραφον προσκυρωθεῖσαι ἐδραὶ εἰς ἕκαστον συνδυασμὸν κομμάτων ἢ συνασπισμῶν κατανέμονται κατὰ ἐκλογικὰς περιφερείας μετὰ τῶν συνδυασμῶν ὡς ἀκολουθῶς : Ἐν ἐκάστη ἐκλογικῇ περιφερείᾳ ἀθροίζονται τὰ μὴ χρησιμοποιηθέντα ὑπόλοιπα ὅλων τῶν συνδυασμῶν, τὸ δὲ ἀθροισμα διαιρεῖται διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀδιάθετων ἐν τῇ ἐκλογικῇ ταύτῃ περιφερείᾳ ἐδρῶν. Τὸ πηλίκον, παραλειπομένου τοῦ κλάσματος, ἀποτελεῖ τὸ ἐκλογικὸν μέτρον, διὰ τοῦ ὁποίου διαιρεῖται τὸ μὴ χρησιμοποιηθὲν κατὰ τὴν πρώτην κατανομὴν ἐν τῇ περιφερείᾳ ὑπόλοιπον ψήφων ἐκάστου συνδυασμοῦ κεχωρισμένως, λαμβάνει δ' ἕκαστος συνδυασμὸς τόσας ἐδρας, ὅσας φέρῃ τὸ ἐκλογικὸν μέτρον περιέχεται εἰς τὸ μὴ χρησιμοποιηθὲν

ὑπόλοιπον ψήφων συνδυασμοῦ. Αἱ παραμένουσαι τυχὸν μετὰ τοῦτο ἀδιάθετοι ἐδραὶ εἰς τὴν ἐκλογικὴν περιφέρειαν παραχωροῦνται ἀνά μία εἰς τοὺς συνδυασμοὺς τοὺς ἔχοντας τὸ μεγαλύτερον κατὰ σειράν, μετὰ τὴν κατὰ τὴν παροῦσαν παράγραφον γενομένην παραχώρησιν ἐδρῶν ὑπόλοιπον.

4. Ἐὰν διὰ τῆς ἀνωτέρω κατὰ συνδυασμοὺς κατανομῆς περιέρχωνται εἰς τινα τῶν συνδυασμῶν περισσότεραι τῶν κατὰ τὴν παράγρ. 2 τοῦ παρόντος ἄρθρου προσκυρωθεισῶν εἰς αὐτὰ ἐδρῶν, αἱ οὕτω πλεονάζουσαι ἐδραὶ ἀφαιροῦνται ἀνά μία κατὰ σειράν ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῆς ἐκλογικῆς περιφερείας, ἡ ὅποια παρουσιάζει τὸ μικρότερον πηλίκον ἐκ τῆς διαιρέσεως τῶν ἐγκύρων ψηφοδελτίων ἐκάστου συνδυασμοῦ διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας κατανομῆς προσκυρωθεισῶν εἰς τὸν συνδυασμὸν ἐδρῶν.

Ἐκάστη ἀφαιρουμένη ἐδρα περιέρχεται εἰς τὸν ἐν τῇ αὐτῇ ἐκλογικῇ περιφερείᾳ συνδυασμὸν, ἐξ οὗ ἐλλείπει ἐδρα ἐν τῇ αὐτῇ περιφερείᾳ.

Ἐὰν οἱ συνδυασμοὶ ἐξ ὧν ἐλλείπει ἢ πλεονάζει ἐδρα ἐν τινὶ ἐκλογικῇ περιφερείᾳ εἶναι περισσότεροι τοῦ ἑνός, ἐκάστη ἀφαιρουμένη κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐδρα περιέρχεται εἰς ἐκεῖνον ἐν τῇ ἐκλογικῇ περιφερείᾳ συνδυασμὸν τὸν δικαιούμενον ἐδρας, ἡ ἐκλογικὴ δύναμις τοῦ ὁποίου διαιρουμένη διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκ τῶν, ἐκ τῆς α' καὶ β' κατανομῆς περιελθουσῶν εἰς αὐτὸν ἐδρῶν παρουσιάζει τὸ μεγαλύτερον πηλίκον μετὰ τῶν πλειόνων ἐξ ὧν ἐλλείπει ἐδρα, συνδυασμῶν.

5. Αἱ παραχωρούμεναι κατὰ τὰς ἀνωτέρω παραγράφους εἰς ἕκαστον συνδυασμὸν ἐδραὶ καταλαμβάνονται ὑπὸ ὑποψηφίων του συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 88 παρ. 5 τοῦ Π.Δ. 650/1974.

6. Αἱ παράγραφοι 9, 10, 11 καὶ 12 τοῦ ἀντικαθιστωμένου ὡς ἄνω ἄρθρου 80 τοῦ Π.Δ. διατηροῦνται ἐν ἰσχύϊ, ὡς ἔχουν».

Άρθρον 14.

Όπου εἰς τὰς διατάξεις τοῦ Π.Δ. 650/1974 γίνεται ἡ παραπομπὴ εἰς τροποποιουμένας διὰ τοῦ παρόντος διατάξεις, αὕτη λογίζεται γινομένη εἰς τὰς ἀντιστοίχους διατάξεις τοῦ παρόντος.

Άρθρον 15.

Διαφημίσεις.

1. Ἡ παράγραφος 1 τοῦ ἄρθρου 97 τοῦ Π.Δ. καταργεῖται, τῶν ἐπομένων παραγράφων 2, 3 καὶ 4 ἀριθμουμένων ὡς 1, 2 καὶ 3 ἀντιστοίχως».

2. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου 97 τοῦ Π.Δ. προστίθενται παράγραφοι 4 καὶ 5 ἔχουσαι ὡς ἐξῆς :

«4. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς προκηρύξεως ἐκλογῶν, τὰ κρατικὰ μέσα ἐνημερώσεως (τηλεόρασις, ραδιόφωνον κ.λπ.) διαθέτουν ὠρισμένας ὥρας τοῦ προγράμματος ἐκπομπῶν καθ' ἡμέραν διὰ τὴν μετάδοσιν ἀνακοινώσεων, εἰδήσεων καὶ ὁμιλιῶν σχετικῶς πρὸς τὴν ἐκλογικὴν δραστηριότητα τῶν ἐκλογικῶν συνδυασμῶν. Ἡ κατανομή τοῦ διατιθεμένου χρόνου γίνεται κατ' ἴσην ἀναλογίαν μετὰ τῶν συνδυασμῶν, τὰ δὲ προγράμματα τῶν ἐκλογικῶν μεταδόσεων καταρτίζονται καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἐλέγχεται ΥΠΟ ΔΙΑΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ἐξ ἑνὸς ἀντιπροσώπου ἐκάστου συνδυασμοῦ καὶ ἐκπροσώπου τῆς Διευθύνσεως Τύπου τοῦ Ἰπουργείου Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως.

5. Ὑπὸ τῆς αὐτῆς ὡς ἄνω Ἐπιτροπῆς ρυθμίζεται ἡ ἐπικοινωνία τῶν ὑποψηφίων τῶν συνδυασμῶν με τοὺς ἐκλογεῖς τοὺς ὑπηρετοῦντας εἰς τὰς Ἐνόπλους Δυνάμεις».

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 4 Ἰουνίου 1977

Οἱ Προτείνοντες Βουλευταὶ

Ἡλ. Ἡλιοῦ, Α. Κύρκος, Γ.Α. Μαγκάκης, Χ. Πρωτοπαπᾶς, Δ. Τσάτσος, Χ. Δρακόπουλος